

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is	3 lej
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Barón
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

Cluj-Kolozsvár * VI. évfolyam * 205. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 23 * 1923 november 2 Péntek

Az internacionális P. E. N.-klub

Az internacionális P. E. N.-klub néhány héttel ezelőtt alakult meg Londonban azzal a határozott céllal, hogy a különböző országok íróinak és művészeinek nemzetközi érintkezését elősegítse. A klub megalapítói abból a megfontolásból indulnak ki, hogy az emberiségre zúdult katasztrófa legfőbb oka, hogy megszűnt a nemzetek között a gondolatkicserélésnek az a folyamata, mely a háború előtt bizonyos mértékig már megvolt. P. E. N. kezdetűje a Poets, Playwrights, Editors, Essayists, Novelists angol szavaknak, vagyis a klub költők, színműírók, újságírók, kritikusok és regényírók társulása. A klub elnöke, John Galsworthy a nagy európai lapokban most ismerteti a klub céljait és kifejti, miért mulhatatlanul szükséges, hogy teljes intenzitással megkezdődjenek a nemzetközi gondolatkicserélés. Galsworthy szerint a nemzetközi életnek mai fórumai, a népszövetség, az internacionális döntőbíró, a panamerikai kongresszus stb. nem részesülnek a népek részéről kellő méltánylásban és nem rendelkeznek olyan autoritással, hogy a világ harmónikus rendjét ismét helyreállíthassák.

Három faktor van — írja Galsworthy — amely hathatósan közreműködhet a nemzetközi gondolatkicserélés munkájában: a tudomány, a közgazdaság és az irodalom. Ma azonban mind a három faktor éppen az ellenkező célt szolgálja. A tudomány fontosabb feladatának tekinti a mérgek gázok tökéletesítését, mint azt, hogy a rákbetegséget gyógyítsa, vagy hogy a gyárkémiák ártalmas füstjét csökkentse. Régebben harmincéves háborúra volt szükség, hogy egy nemzetet tönkretessenek, ma már egy hét alatt országokat lehet elpusztítani a repülőgépek és bombák segítségével. A levegő meghódítása, amelyet ujjongva üdvözölt az emberiség, végeredményben az új-kori történelem legnagyobb katasztrófájának tekinthető, egyszerűen azért, mert a felfedezés korában érkezett, semmint az emberiség megértett volna rá, hogy helyesen élni tudjon vele és bölcsen ellenálljon a kísértéseknek. A legveszedelmesebb szörnyeteggé tettük a tudományt, amely el fog nyelni bennünket, ha a nemzetközi gondolatkicserélés segítségével nem teremtünk az új romboló erők ellen olyan általános hangulatot, amely elég erős és egységes ahhoz, hogy még egyes népek akarata ellen is megállja helyét. Ha az összes népek mérnökei, kémikusai és feltalálói évenként barátságos kongresszusra gyűlnének össze, hogy kicseréljék felfedezéseiket és megtudnának állapodni abban, hogy a legvetemültebb büncselekmény kiművelt eszüket kormányok szolgálatába állítani, hogy ezek annál jobban tökéletesítsék gyilkoló fegyvereiket, ha megvalósíthatnánk a nemzetközi gondolatkicserélésnek ezt a módját, akkor elkövetkezne az emberiség megváltása. A jövő kulcsa nem a kormányok kezében van, hanem azoknak kezében, akik a rombolóeszközöket feltalálják és tökéletesítik.

Ugyanilyen fontos szerepe van a világ kibékítésében a közgazdaságnak. Ha a tudomány és közgazdaság emberei rászánnak magukat, hogy internacionálisan gondolkodjanak és munkakörüket ne csak egy csoport, vagy nép szempontjából nézzék, hanem mindig az egész emberiség szerves alkotórészének tekinték magukat, úgy a mai világkriszisz nyomban megszűnne. Némelyek az „internacionális” szó mögött szocialista, sőt kommunista mellékzöngét éreznek ki, de ahogy ezt a kifejezést itt használjuk, semmi összefüggése nincsen az osztályellentétekkel, sőt még a politikával sem.

A nemzetközi gondolatkicserélés terén azonban a legfőbb feladata az irodalomnak és művészetnek van. Ez a faktor járulhat legnagyobb mértékben hozzá, hogy a világ szebb és boldogabb legyen. Az irodalmi és művészi alkotások nemcsak egy nép, hanem az egész emberiség tulajdonai. Küzdeni kell az olyan izléstelenség ellen, amelynek a háború alatt volt divatja, hogy például Angliában és Franciaországban nem volt szabad német verset szavalni, német muzsikát játszani és német képből gyönyörködni. Minden igazi műalkotás, bármennyire egyéni legyen az, közös értéke az emberiségnek. Még ennél is fontosabb szerepet játszik a sajtó. Milyen más lenne a világ, ha a sajtó sohasem térne el az igazságos hírszolgáltatás útjáról és megtagadná a feltétlen engedelmességet a pártoknak, vagy akár a hazafias szenvedélyességnek. A sajtót az írók serege szolgálja ki, akiknek legnagyobb többsége a magánéletben más felfogást vall, mint a lap, amelynek dolgozik. Azt hiszem, maguk az írók azok, akik ezt feltétlenül elismerik. Ennek a gyakran kínos és megalázó helyzetnek megváltoztatása csakis azoktól indulhat ki, akik a lapokat írják. Ebből a célból az íróknak és kiadóknak nemzetközi összeköttetésbe kell lépniük egymással, meg kell ismerniük egymást és rá kell jönniük arra, hogy mindenkivel szemben olyan bánásmódot kell alkalmazniuk, amilyen bánásmódot maguknak követelnek. Ha az írók úgy fognak írni a lapokban, ahogy mint magánemberek gondolkodnak, a „szóbacillus” nem lesz majd állandó internacionális lázbetegség előidézője.

Horthy pertörlést rendelt el Károlyi Mihály vagyonekhozási perében

Budapestben megünnepezték az októberi forradalmat. Bethlen válaszolt Benesnek. Polémia az emigrációról

(Budapest, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Batthyány Tivadar gróf negyvennyolcas pártja és a szociáldemokrata párt közös vacsorán ünnepelték meg tegnap este az októberi forradalom ötödik évfordulóját. Az est szónokai felköszöntöket mondtak az 1918. évi forradalom vívmányairól.

A felszólalók között volt Farkas István szocialista képviselő, Nagy Vince volt belügyminiszter, Batthyány Tivadar gróf, dr. Vámbéry Rusztem egyetemi tanár, Nagy Ernő, Buza Berna és Veér Imre. Az egész országban óriási feltűnést keltett Veér Imrénak, a köztársasági párt alelnökének az a kijelentése, mely szerint bizalmasan értesült, hogy Horthy Miklós kormányzó elrendelte

gróf Károlyi Mihály vagyonekhozási perének a törlését.

Budapest, november 1. Benes külügyminiszter legutóbbi expozéjára Bethlen István gróf miniszterelnök a Magyar Távirati Iroda úján válaszolt. Nyilatkozatában kijelenti Bethlen, hogy a Benes beszámolójából elégtétellel állapítja meg a Magyarországval való együttműködés politikájának hangsúlyozását. Csehszlovákiának ez a törekvése egyébként kifejezésre jutott már a magyar kölcsönre vonatkozó tárgyalások során és a miniszterelnöknek Genfben való visszaérkezése után Benessel történt, már többször ismertetett megállapodásokban is. Ezek voltak azok a pontok, melyekre Benes szerint is tényleg sikerült megegyeznie Bethlennek, aki teljesen egyetért a cseh külügyminiszternek azzal a megállapításával, hogy az egymásra utalt szomszédállamok politikáját

a lojalitás és a korrektség elve kell, hogy vezesse,

természetesen a teljes kölcsönösség alapján.

Magánéletünkben rendszerint nem valljuk azt, hogy a cél szentesíti az eszközt. Miért legyen éppen a sajtóban örökérvényű törvény ez a hazugság? Miért közöl a sajtó ellenőrizhetetlen híreket, ha azok nem konvencionálnak neki? A sajtó legnagyobb hatalom a világon és sok jó szolgálatot tett már az emberiségnek, de valljuk be, sokkal nagyobbak voltak a károk, amelyeket okozott. Ha a világ sajtómunkásai, költők, írók és művészek nemzetközi megértésben fognak együttműködni, csak akkor emelkedhetik a sajtó igazi hivatása magaslatára.

Meg kell értenünk végre, hogy a hatalom immár nem a kormányok kezében van. A valóságban három nagyhatalom intézi a sorsunkat: tudomány, közgazdaság és sajtó. Ez a három faktor szabja meg a nemzetek útját és a politika végeredményben csak felületes máz. A világ reménye e három nagyhatalomban van és abban, hogy ez a három nagyhatalom megtalálja majd a nemzetközi békés megértés útját. A nemzetek sosem fogják egymásnak kezüket nyújtani és sohasem lesznek képesek, hogy megértsék az ellenfél álláspontját. Csak a tömegekből kiemelkedő szakemberek tudnak egymás szemébe nézni. Náluk elevenen lüktet a hivatás és pálya közös érdeke. Ami őket ma elválasztja, az a szűkkeblű patriotizmus és kezen kimondva: a pénz. De én azt mondom, fejezi be cikkét Galsworthy, bár ma még sokan kételkednek benne, hogy még mindig több pénzt lehet keresni a világ felépítésével, mint a lerombolásával. Elérkezett a legfőbb ideje, hogy a világnak e három új nagyhatalmassága egymásrataláljon a nemzetközi gondolatkicserélés segítségével.

Bethlen azonban sajnálattal konstatálja, hogy Benes, habár újlag is hangsúlyozta, hogy nem akar Magyarország belügyeibe avatkozni, mégis szükségesnek tartotta a magyar belpolitikát, nevezetesen a belpolitikai pártkérdéseket érinteni. A miniszterelnök ezuttal nem óhajt polémiába bocsátkozni, csak az emigráció kérdésében, melyet Benes felemlített beszédében. Bethlen ebben a tárgyban hivatkozik a már többszörre kifejezésre jutott álláspontjára, mely szerint a tulajdonképeni kérdés az, hogy egyes emigránsok összeütközésbe kerültek-e a fennálló magyar törvényekkel vagy nem, azaz: büntetlenül hazatérhetnek-e az emigránsok vagy nem. Minden egyes esetben a magyar bíróság illetékes dönteni.

Szabadságoszobor a Mária Terézia szobor helyén. Pozsonyból jelentik: A lerombolt Mária Terézia szobor helyére a szabadság szobrát fogják fölállítani. A szabadságoszobor egy cseh és egy szlovák katonát fog jelképezni. Felállítására egyelőre csak — terv, mert a szobor belekerül vagy félmillió cseh koronába, amelyre a városi költségvetésben még nincs fedezet.

A bérmentesítő bélyegek kicserélése. Tudvalevő, hogy a vasuti szállítmányok bérmentesítésére szolgáló bélyegek árát a CFR. felemelte. Ennek megfelelően a meglévő frankójegyeket felülnyomással látták el. December elsején azonban már forgalomba kerülnek az új bélyegek s ezért a tejszállítmányoknál használt vörös színű és a más cikkekre kötelező kéktónusu bélyegek érvényüket veszítik. Továbbra is forgalomban maradnak azonban a más cikkek bérmentesítésére szolgáló zöld nyomásos bélyegek és az újságcsomagokra ragasztandó frankójegyek.

Mai számunk 10 oldal

Az állam belső adósságainak rendezése

A kolozsvári Kamara előterjesztése

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara utolsó közgyűlése során, mint ismeretes, szóba került az állam belső adósságainak rendezése. A kamarának erre vonatkozó előterjesztése így szól:

Kormányzatunk az állami gépezet sokféle intézményeinek fentartásánál a hazai vállalatok százainak munkaeredményét, termelését veszi igénybe anélkül, hogy az igénybe vett értékek árait pontosan kiegyenlítené.

Az állammal szállítási viszonyba került vállalatok részéről sürűn hangzik fel komoly panasz, hogy százazatokra, sőt milliókra rugó követeléseiket az állampénztárak nem honorálják, a számlák hónapokig, sőt évekig kiegyenlítés nélkül maradnak.

E sajnálatos állapot szomorú következménnyel jár hazai közgazdaságunkra egyrészt azért, mert gyáraink és vállalatok hosszadalmas időre nélkülözni kénytelenek saját tőkéjüket, minek folytán üzemük táplálására magas kamatu kölcsönöket kell igénybe vevniük, ami a termelést drágítja meg és ezzel is fokozódik a már is elviselhetetlen drágaság. Ep ily veszedelmes következmény az is, hogy a bankhitel igen korlátolt, megszerzése sok nehézséggel jár, minek következtében a vállalatok üzemüket sok esetben kénytelenek korlátozni, ez pedig közgazdaságunkra kiszámíthatatlan károsodást okoz, a beálló munkanélküliség a munkások között elégedetlenséget és nyomort okoz.

Fontos erkölcsi szempont az is, hogy az állampénztárak pontatlansága a vállalkozókban megrendíti a hitelt és bizalmat az állammal, mint munkaadóval szemben, a nyilvános pályázatoktól távol tartják magukat és így az élnék és egészséges konkurencia elmaradása miatt az állam drágább ajánlatokhoz jut, az államháztartás fizeti meg a pontatlan fizetést.

A konsolidált állapotok megteremtésében — nézetünk szerint — az állami intézmények és kormányzat kell hogy jó példával előljárjon minden téren. Kiváló gondot kell fordítania az államnak arra, hogy a szállításokból folyó fizetési kötelezettségének mindig pontosan eleget tegyen, mert e példával erkölcsi hatást gyakorol a polgároknak hasonló gyakorlat követésére, másrészt hazai közgazdaságunkat megkíméli a megrázkódtatástól és segíti az ipari termelés intenzív kifejlését.

Közgazdaságunk felhívása és a mind elviselhetetlenebbé váló pénzügyi megszüntetése érdekében sürgős intézkedés volna teendő arra is, hogy a volt magyar kormány által ki-

bocsátott hadikölcsönkötvények beváltása vagy kicserélése érdekében az összkormány eie a kamara sürgős előterjesztést tegyen.

Erdély és Bánát intézményeinél és a lakosság körében sokszázmillió értékben hever-

Poincaré sürgeti a tárgyalásokat Németországgal

A francia miniszterelnök szerint a francia álláspont győzött a jóvátételi kérdésben. Anglia megakadályozza a szeparatista mozgalom terjedését

(London, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol kormány hivatalosan közölte Párisban és Brüsszelben, hogy nem ismeri el a szeparatista köztársaság törvényességét és hogy az angolok által megszállott zónában

a szeparatista mozgalom terjedésének útját fogja állani.

Curzon lord közölte Amerika nagykövetével, a szövetségesek egyhangulag kérik fogják Amerikát, hogy a szakértők konferenciáján vállalja el az elnöki tisztséget. A szakértők konferenciája a Poincaré által javasolt feltételek mellett a jóvátételi bizottságtól felhatalmazást kap arra, hogy megállapítsa Németország fizetőképességét.

Páris, november 1. Poincaré miniszterelnök fogadta a sajtó képviselőit, akiknek kijelentette, hogy bármilyen különösen hangzik is,

A vendéglősök a szabadkereskedelemért

Követelik a spekulatörvény eltörlését

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári vendéglősök és szállótulajdonos ipartestülete csütörtök délután öt órakor az iparkamara tanácstermében választmányi ülést tartott és ebből alkalomból meghívták a Sfatul vezetőségét is, hogy a közeli akciónak a kereskedőkkel való közös lépéseiről tanácskozzanak.

A Kereskedők Tanácsa dr. Evián elnököt és Somogyi Miksa főtitkárát küldte ki. A választmányi ülést Tufli Richárd, a vendéglős ipartársulat elnöke vezette. Köszöntötte a megjelenteket és átadta a szót dr. Eviánnak, aki a spekulatörvény elleni küzdelemre hívta fel a vendéglősipart. Elmondta, hogy eddig azért nem volt eredménye a hasonló manifesztációknak mert nem együttesen léptek fel az érdekeltek, hanem elszigetelten. Az uszatorörvény nem állhat fenn, mert guzsbaköti a kereskedelmet, ennek pedig éltető levegője a szabadság.

Somogyi Miksa a Sfatul választmánya nevében erkölcsi támogatást kér az ipartársulattól. Nem vagyunk árdragítók — ugymond — és ha árdragítót keresnének, akkor éppen ott találják őket, ahol nem akarnák. Az uszatorörvény egy darab középkornak a visszaállítás. Nem tesznek különbséget közhasználati és luxus-

nek a hadikölcsönkötvények kamatozatlanul és immobilul.

Csehszlovákia e kérdést már évekkal ezelőtt megoldotta. Ideje volna tehát, ha a mi államunk is rendezné ez ügyét.

Franciaország most sürgősebbnek tartja, hogy Németországgal meginduljanak a tárgyalások, mint Anglia.

Ennek az a magyarázata, hogy a londoni kormányban két áramlat van és míg Franciaország tényleg elfogadta a jóvátételi bizottságnak alárendelt szakértői bizottság kinevezésére vonatkozó javaslatot, addig Londonban az az áramlat jutott túlsúlyra, mely

a német tartozás leszállítására törekszik.

E cél elérését szolgálja a jóvátételi bizottság angol delegátusának az az indítványa, mely a német képviselők meghallgatásának elhalasztására irányult. Ezeknek az angol köröknek a reménye azonban nem teljesedett be már csak azért sem, mert egyetlen francia kormány sem vállalhatja a felelősséget, hogy kockára tegye Franciaország jogait.

cikkek között, holott ez a leglényegesebb az egész spekulatörvényben. Az uszatorörvényt meg kell szüntetni, csak a kereslet és kínálat lehet az árakulak mértékeadó tényezője. Nem vagyunk uszorasok, szivesen fizetjük az adót, de kérnünk kell a kormányt, adjon módot rá, hogy keressünk. A forgalmi adók általános összegben való fizetését követeli, az adókirovásoknál pedig egyenlő mértéket mindenki számára. Kérhoztatja az adódetektivek készülő rendszerét, amelyet Magyarországon a fogyasztó közönség erőlyes fellépése szüntetett meg.

Rámutat a bécsi viszonyokra, ahol nincs uszatorörvény, nincsenek hatósági vezgaturák, a valuta mégis stabilizálódik és a konszolidáció napról-napra nagy lépéseket tesz. Ha valamit el akarunk érni, csakis erőlyes fellépéssel tehetjük, de ha hallgatunk, el vagyunk veszve és a mi esetünkre legjobban ráillik a közmondás, hogy néma gyermeknek anyja sem érti szavát. Senkit a fáradság és költség ne tartson vissza attól, hogy Bukarestbe utazzon. Az ipartársulatot pedig meghívja a november tizenegyedikén megtartandó értekezletre a Redutba.

Az ipartársulat nevében Falk Imre, Thury Elemér és az elnök Tufli Richárd köszöni meg a Sfatul küldöttéi megjelenését, Tufli

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Meír Aáron Goldschmid.

A korcsáros ordított:

— Itt döglenek és a pénzüket fölött kuporognak, amit tölünk, keresztényektől csaltak ki! A város legelőkelőbb embereit is kiszolgáltam már korcsámában, de a zsidóktól még egy pohárka snapsz árát se láttam. Hogy az ördög vinné el a piszkos fajtáját! Mi a fenének vannak itt?

— Még nyolc napja sincsen — mesélte Hansen az ács, — még nyolc napja sincsen, hogy az a hájas Volf Mendel két tallért vont le a béreimből, ami azért a munkáért járt nekem, amit a kertjébe csináltam. Még száraz kenyérrelvalót se lehet ezeknél a disznóknál megkeresni.

— Hiszen ez a Volf Mendel juttatta Jensent is a szegények házába, — mondotta kis várátva az egyik.

— Igen, igen, nagy gazember ez, — kiáltott egy másik.

— Egy kutya az, mindahány van! — ordított a harmadik.

— A határa kéne vinui őket mind és még ott is jól beléjök rugni!

— Agyon kéne verni őket, mint a veszett kutyákat!

Tovább azonban nem jutottak, csak addig, hogy mit „kéne“ csinálni és minthogy egyébként is délre járt már az idő, egyik a másik után hazaszállingóztak.

De fönt a szegények házában, Jensen mester nagyban sürgölődött és futkosott föl s alá. Két éve mulott már annak, hogy Volf

Mendellel való pöre olyan szerencsétlenül végződött. Borzasztóan lesoványodott és világosan lehetett látni, hogy pusztító tüdővész emésztie életerejét. De szemei, melyek máskor bágyadtan kékelletek, most ijesztő tűzben égtek és kicsiny vörös foltok ütöttek ki, majd sápadtak újra el beesett arcán.

Szinte ugy látszott, mintha valami eddig visszafojtott örvöngés törne ki rajta, hogy azt a célt, amelyet egyébként elérhetetlennek tartott, olyan közelben látta. Furcsa mozdulatokkal szaladgált össze-vissza, mint azok az emberek, akiket olykor álmunkban látunk és érintésekkel adnak valamit tudomására. Munkahelyéről majd az egyik, majd a másik szomszédjához futott, meglökte a karjukat és ugy suttozta:

— A király parancsba adta, hogy holnap minden zsidót agyon kell verni. — Hallod-e te! Holnap kiraboljuk a gazdag zsidókat és agyonverjük őket. — Hallottad már, hogy mit parancsolt a király? Holnap majd megfizetek Volf Mendelnek. — Behívjuk a parasztokat. Azok majd segítenek a rablásban és agyonverésben.

Hangulata szinte magnetikusan terjedt át a többiekre is és az a magábafojtottság, melyre a felügyelő hivatalnok közlegése kényszerítette, látát csak újabb energiákkal telítette.

Munkaidő végével mindannyian vele mentek az utcára a piactér felé, ahol a parasztkok tanyáztak. Ott aztán újra kezdte a futkosást.

— Hallottad már? A király megparancsolta, hogy verjük agyon a zsidókat. Holnap cséphadarókkal és visvillákkal gyertek be, akkor aztán agyonverjük a zsidókat és elveszük a pénzüket.

— Havajjon igaz-e ez? — kérdezték a parasztkok.

— Merhogy egész nap erről hallunk sugnibugni.

— No ha a király parancsolja, mink engedelmesskedünk.

— Igen, csak gyertek be holnap és vásároljatok be, ugy mint rendszeren. Estére aztán mikor sötét lesz, agyonverjük őket.

— Ugyan ki ez a jófirma? — kérdezte egyik-másik paraszt.

Ez a Jensen, akinek régebben boltja volt, — felelte egy másik. — Okos ember ökelme, ez mindent tud.

— Kopenhágában agyonverték őket. Holnap mi vagyunk soron, elszedjük a pénzüket! — Igy folytatta a verbuválást, amíg csak a parasztkok utnak nem indultak.

A piacról haza sietett és utközben minden ház előtt, amelyben zsidó lakott megállt és ugy kiáltotta: várj ssak holnapig! És az egész sereg velekiáltotta a gyűlölet csatakiáltását: várjatok csak holnapig!

Este egyedül ült a feleségével a szegényes kis szobában.

— Holnap! — mondotta. — Holnap majd megfizetek Volf Mendelnek. Tudtam én azt, hogy isten nem enged addig meghalni, amíg valami csodát nem tesz.

— Krisztus adja — mondotta a felesége. — Hiszen ő vitte sirba két kicsinyinket. Kicsiny fiókáimnak éhség és nyomoruság miatt kellett meghalni, — tette még hozzá és sirva fakadt.

(Folytatása következik)

elnök arra szállodások legérzékeny az emberek, hogy kipih tudat, hogy egy törvény anyagi és er E fel választmány

Megfoj G

(Szaba jától.) A pé a gyilkos sz vetett csava tréfát csinál szorult össze mert egy m koldustarisz

A meg adjuk tudós

Sebesic nyékén lakók hogy két szor között rothad teljesen mezt volt letakarva látszottak. Ny őrséget, ahon helyszínre a c

A nyom hitték, hogy d azonban a hu

tötte. Megáll a száma-kazla időközben a k holttest teljes néhány lépésr hajlított, véko mig kabátját é lányokra szag a szalmát, nya vettek észre, h igazolja azt a

A nyom sára irányult, helyszíni nyom

foszlanok köz holttesttel egyi

Az egyik ható: Sabirac

néhány sor ar engedélyt adot sorsu szarajevó

vetkeznek az a névalírása va

a gyűjtőiv t szagot. Bácskál

zók bélyegzői s intézeteket ker

hol csak kis, ő másik irat az utolsó bélyegző

lyegzője. Itt jár hét-nyolc napp került el a Sza Sebesics pusztá

A boncoló a holttest körül szalmán, erősen

keztében teljes borotválás folyt életkora nyerve

fulladás okozta, idéztek elő. Tesből dulakodásra

banak talpát és tyák lerázták, cimpán is.

Letartóztat gyikosság gyanu

tevése, hogy a felé, ahol egy letartóztatott ne

keben titokban

— A pap lik a lapkiadó lapok kiadói bea

terhez, amelyben papir beviteli sz hajlandók tegna

vizio alá venni.

elnök arra kéri a Sfatult, hogy támogassa a szállodások ügyét, akiket a spekulatörvény legérzékenyebben súlyt. E szakmabeliek azok az emberek, akiknek alig van idejük arra, hogy kipihenjék magukat. Fájó érzés az a tudat, hogy sok évi szorgalmas munka után egy törvény juttassa a törvény tisztelőit az anyagi és erkölcsi tönk szélére.

E felszólalások után az ipartestület válaszmánya folyóügyeket tárgyalta.

Megfojtottak egy zsidó kéregetőt

Gyilkosság Szabadka mellett

(Szabadka, nov. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénz utáni mohó vágy gyakran adja a gyilkosságot a társadalom testéből kivetett csavargók kezébe. Ezúttal a végzet torz tréfát csinált. Egy szegény zsidó koldus nyakán szorult össze az orvul reádobott hurok azért, mert egy másik nyomorult pénzt sejtett a koldustarisznyában.

A megdöbbenő esetről az alábbiakban adjuk tudósításunkat:

Sebesics mellett, Fekete Mária szállás környékén lakók, meglepődve vették észre tegnap, hogy két szorosan egymás mellett álló szalmakazal között rohadásnak indult férfi holttest fekszik, teljesen meztelenül. A holttest rongyos nadrággal volt letakarva. Első szempillantásra csak a lábai látszóttak. Nyomban értesítették a sebesicsi csendőrséget, ahonnan este hat órakor mentek ki a helyszínre a csendőrök.

A nyomozó csendőrök az első pillanatban azt hitték, hogy öngyilkosság történt. Ezt a feltevést azonban a hulla közelebbi megvizsgálása megdöntötte. Megállapították, hogy a holttestet elrejtették a szalma-kazlak közé és letakarták szalmával, amit időközben a kóbor kutyák kapartak le róla. A holttest teljesen meztelen volt, két rongyos cipője néhány lépésre hevert a szalmában, mellettük egy hajlított, vékony fapálca, nadrágja reá volt terítve, míg kabátját és ingét valószínűleg a kutyák foszlányokra szaggatták. Amikor a fejéről eltakarították a szalmát, nyakán háromszorosan áthurkolt spárgát vettek észre, hátul megcsomózva, ami kétségtelenül igazolja az eltevést, hogy gyilkosság történt.

A nyomozás elsősorban annak megállapítására irányult, hogy ki az áldozat. A csendőrök a helyszíni nyomozás megejtése alkalmával a ruhaszállyok között két iratscomot találtak, amit a holttesttel együtt Szabadkára vittek.

Az egyik iráson legfelül ez a két szó olvasható: Sabirac arka, magyarul: Gyűjtőiv. Alatta néhány sor arról, hogy a zágrábi rendőrhatalóság engedélyt adott gyűjtésre Goldstein Jakab szegénysorsu szarajevói lakosnak. E néhány sor után következik az adományok nagysága és az adakozók névalírása vagy bélyegzője. Megállapítható, hogy a gyűjtőiv tulajdonosa bejárta egész Horvátországot. Bácskából azonban csak szabadkai adakozók bélyegzői szerepelnek az iven. Főleg a pénzügyintézeteket kereste fel Goldstein, azonban mindenhol csak kis, öt-tíz dináros adományokat kapott. A másik irat az első gyűjtőiv folytatása és a legutolsó bélyegző rajta a szabadkai zsidó bank bélyegzője. Itt járt tehát legutoljára Goldstein ezeltől hét-nyolc nappal. Még titok fedi azt, hogy hogyan került el a Szabadkától több óra járásnyira fekvő Sebesics pusztára.

A boncolás alkalmával megállapították, hogy a holttest körülbelül hat-hét napig heverhetett a szalmán, erősen oszlásnak indult és ennek következtében teljesen megfeketedett. Arcán elhanyagolt borotválás folytán összes szakáll ütközött már ki, életkora negyven-ötven év között lehet. A halált fulladás okozta, amit a nyakára hurkolt spárgával idéztek elő. Testén egyéb oly sérülés nincsen, amiből dulakodásra lehetne következtetni. A jobb lábának talpát és lábfejének egyharmadrészét a kutyák lerágták, rágás nyomai találhatók a bal fül-cimpán is.

Letartóztattak egy szabadkai embert, a gyilkosság gyanúja alatt. A rendőrségnek az a feltevése, hogy a tettes áldozatát kicsalta Sebesics felé, ahol egy elhagyott helyen végzett vele. A letartóztatott nevét a rendőrség a nyomozás érdekében titokban tartja.

— A papírimport szabadságát követelik a lapkiadók. Bukarestből jelentik: Az összes lapok kiadói beadványt intéztek a parügyi miniszterhez, amelyben kéri, állítsa vissza a rotációs papír beviteli szabadságát, ha a papírgyárak nem hajlandók tegnap bejelentett papíráremelésüket revízió alá venni.

Bajorország magához akarja ragadni a hegemoniát Németországban

Kahr meg akarja bukztatni Stresemann-t. Uj birodalmi kormányt alakít Münchenben. Erhard brigadéros betörést tervez Thüringiába. Nagy hadmozdulatok a bajor határon

(Berlin nov. 1. Az Uj Kelet munkatársától.)

Kahr bajor diktátor, mint ismeretes, tegnap eltiltotta a főhatósága alá tartozó adóhivataloknak, hogy a birodalmi adót és illetékeket továbbra is beszedjék. Ennek ellenére hivatalosan jelentik Münchenből: A bajor kormány megállapította, hogy

eljárása mindenben alkotmányos volt,

ellenben a birodalmi kormány az a lépése, amellyel a bajor kormány rendőrségének főhatóságát önmaga számára követelte, türehtelen és nem helyénvaló. A bajor kormány véleménye szerint éppen ezért a birodalmi kormány, valamint a többi német szövetséges államok közötti viszonyt végleg szabályozni kell.

Bajorország visszautasítja a birodalmi kormányának a hadsereg vezetésére vonatkozó kívánságait is

és megbizta Preger berlini bajor meghatalmazott minisztert, hogy közölje mindezt a berlini kormánnyal, de egyúttal hangsúlyozza, hogy Bajorország kész tárgyalni.

Berlinben azonban nem veszik komolyan a látszólagos bajor engedékenységet. Legkevésbé a szocialisták, akik pedig Stresemannra is haraguznak. A birodalmi kormány Szászországgal szembeni eljárása miatt a „Vorwärts“ élesen támadja a kormányt és megállapítja, hogy Stresemann pro-

Az új pénzjegykibocsátás kétmilliárd

A Banca Nationala kormányzójának javaslata

(Bukarest, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bankok szövetsége tegnap Oromolu elnökletével ülést tartott. Protopopescu, a Franco Romana bank igazgatója rámutatott arra, hogy legalább 2 milliárd értékű bankjegyet kell kibocsátani. Ez nem fogja befolyásolni a lej árfolyamát, ha kapcsolatosan fokozzák az exportot. Ugyanígy értelemben beszélt Kautmann Oszkár a Banca Credit képviselőjében.

Stefanescu, a Banca Romaneasca igazgatója megállapította, hogy a bankok kívánságai három irányúak. Először és elsősorban a kivitel szubvencionálását, másodsorban az ipar támogatását, harmadszor a kereskedelem felsejtését tartják szükségesnek. A bankjegykibocsátást nagy óvatossággal kell kezelni, mert példák mutatják, mily veszedelmes az inflációs politika. Kívánja, hogy a pénzpiacnak a Creditul Industrial működésének megkezdése előtt jöjjenek segítségére, mert most már nem lehet hónapokig várn.

Megkezdtek a kolozsvári huspanama tárgyalását

A vádlottak jóhiszeműségükkel védekeznek. Holnap lesznek a tanúkihallgatások

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bonyodalmas bűnpörben kezdte meg ma délelőtt a tárgyalást a kolozsi törvényszék büntető tanácsa. A bűntény előzményei még az elmúlt év júliusáig nyulnak vissza, amikor is Iliés Sándor kolozsvári gazda és Muresan Emil volt népjóléti miniszteri tanácsos mintegy huszontmillios huspanamát követelték el a város kárára.

Iliés és Muresan hamis okmányok alapján marhakivitelit autorizációt kaptak a kereskedelemügyi minisztertől, a törvény előirta kontingenst azonban nem adták le a városnak, hanem különböző fondorlatokkal kicsempeszték az ország területéről. A városi tanács feljelentésére az ügyészség letartóztatta Iliést és Muresant. Ugyancsak őrizetbe vették Dózsa Péter kolozsi jegyzőt és Daramus Silvia irnoknőt, akiket hamis igazolvány kiállításával vádoltak.

A kihallgatások során a vádlottak egymástól eltérő vallomásaikkal teljesen összekuszálták az ügyet és a felelősséget a városi tanácsra igyekeztek háritani. Ez alapon vizsgálat indult meg Hosszu László volt helyettes polgármester ellen, akit azonban a vizsgálat tökéletesen tisztázott a vádak alól. A négy letartóztatott vádlottat időközben szabadon bocsátották.

A mai tárgyaláson a bíróság először az okirat-hamisítás ügyét tárgyalta. Megállapítást nyert, hogy Iliés, noha sohasem volt földbíróka, a kereskedelemügyi minisztériumban okiratot mutatott be, amellyel igazolta, hogy a marhákat saját birtokáról akarja exportálni. Az autorizációt ennek az okiratnak az alapján állították ki a részére. A ha-

vokálta a szocialistákat és ő az oka a koalíció felbomlásának. A lap egyébként megerősíti, hogy Bajorország a thüringiai határon csapatokat koncentrált, azzal a céllal, hogy

Berlin ellen vonuljon

és a birodalmi kormányt elmozdítsa, helyébe pedig új birodalmi kormányt alakítson München székhellyel.

Az „Acht Uhr Abenblatt“ jelentése szerint a bajor-thüringiai határon nyolc nap óta jobboldali radikális harci szervezetek tényleges felvonulása észlelhető. Erhard kapitány, aki még a Kapp-puccs idején birhették tette magát a balti matrózokból alakított C-brigádok ellenforradalmi szereplésével, ismét feltűnt a láthatáron. A birhéd terrorista-vezér jelenleg Koburgban tartózkodik és főparancsnoka egy alakulatnak, melynek

az a szándéka, hogy betörjön Thüringiába,

esetleg tovább is előrenyomuljon. A határmenti országrészeket jelentékenyen megerősítették. A határon állandó lövöldözés hallható, ugyanis

Hitler csapatai ágyukkal és gépfegyverekkel lövöldöznek.

A thüringiai kormány táviratban kérte Ebert birodalmi elnököt, hogy állítsa vissza az alkotmányos állapotokat.

Oromolu, a Banca Nationala kormányzója kijelenti, hogy a Nemzeti Bank a legutóbbi két évben a forgalomban lévő bankjegyeket négy milliárdal szaporította és minden eszközzel segítette a piacot. A bankok bár panaszkodnak a Banca Nationala delációs politikájára, mégis sok új üzletet léptettek életbe. Kétségtelen, hogy a Banca Nationala meg fogja tenni kötelességét és fokozatosan segíteni fog a piacon megfelelő hitelnyújtással. Oromolu közölni fogja a nemzeti bank igazgatóságával a bankok kívánságait és biztosítja a résztvevőket, hogy azokat teljesíteni fogják.

A „Plutus“ értesülése szerint a bankok egy küldöttsége memorandumot fog átnyújtani a kormánynak a jelenlegi válságra vonatkozólag, kérve, hogy a Banca Nationala nyújtson kétmilliárdnyi visszleszámitolási hitelt a bankoknak a piac felsegítése céljából reális garanciák ellenében, úgy hogy a lej esésétől egy mérsékelt infláció esetén nem kell tartani.

mis okiratot a kolozsi jegyzői irodában adták ki és Dózsa községi jegyző írta alá. A bíró nevét Daramus Silvia községi irnoknő hamisította rá az okira. Dózsa Péter kihallgatása során azt vallotta, hogy Iliés Muresan kíséretében a lakásán kereste fel és kérte, hogy írja alá az okiratot. Ő akkor még nem tudott románul és így tekintettel arra, hogy Iliés személyesen ismerte és nem tudta, hogy mi a szándéka az okirattal, jóhiszeműleg odaírta a nevét. Különben is azt hitte, hogy az iratot a községhezaz egyik románul tudó hivatalnok állította ki. Dózsa később vallomásában ellentmondásba keveredett, mert az elnök kérdésére kijelentette, hogy a községi irodának annakidején nem volt írógépe, holott az okiratot géppel írták és így nem készülhetett a községi irodában.

Daramus Silvia kihallgatásakor kijelentette, nem követett el hamisítást, mert a bíró annakidején nem volt az irodában és neki felhatalmazása volt arra, hogy bíró távollétében a bíró nevét ráírja az igazolványokra. Az igazolványt jóhiszeműleg írta alá, mert tudta, hogy Iliésnek volt 40-60 hold bérgazdasága és ezt értette a fölbirtok alatt. Az elnök kérdésére még kijelentette, hogy nem tudta, mire akarta felhasználni Iliés az igazolványt.

Ezután a két elsőrendű vádlottat hallgatták ki, akik vallomásukban egymást vádolták. Különösen Muresan tagadta bűnösségét és arra hivatkozott, hogy ő csupán jóhiszemű közvetítő volt. Iliés beismerte, hogy a kontingentált mennyiséget nem adta le a városnak, de arra hivatkozott, hogy a vizsgálat során közjegyzőileg kötelezte magát a város kárának megtérítésére. A tanúk kihallgatására holnap kerül a sor.

Kereskedők ankétje a Redutban

November tizenegyedikén az összes kolozsvári gazdasági alakulatok tanácskoznak a manifesztaőről

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) November 11-én a kereskedők sérelmei nagy nyilvánosság előtt fognak elhangzani. A Sfatul propaganda bizottságának tegnapi ülésén ugyanis elhatározták, hogy november 11-én, vasárnap délelőtt a Redutban ankétet tartanak, amelyre már meghívást kaptak Kolozsvár összes gazdasági alakulatai. Meghívták a kereskedelmi és iparkamarát, a Munkaadók Szövetségét, a Malomszövetségét, a Szeszgyárosok Szindikátusát, a Gabonaszindikátust, a Bányászövetségét, a Mészárosok Szövetségét, a Vendéglősök és Szállótulajdonosok Szövetségét és mindazon csoportokat, amelyeknek gazdasági jellegük van.

Az értekezleten pontosan körvonalozni fogják a kolozsvári gazdasági körök álláspontját a Bukarestben 26-án megtartandó kereskedő-kongresszus és tiltakozó nagygyűlése alkalmával. Legfontosabb minden programpont között a konkrét sérelmek felsorolása. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha az összes sérelmeket megfelelő formában juttatják illetékes helyre. A Sfatul ezuttal ismételt felszólítja mindazokat a kereskedőket és iparosokat, akiket az uszorabíróság megbüntett, készítsenek hiteles másolatot az ítétről és a jegyzőkönyvekről. Ezt pedig minél előbb juttassák el a Kereskedők Tanácsa titkárságához. Hasonló módon készítessenek másolatokat adósérelmeikről, minthogy ez is lényeges és komoly sérelme a kereskedőknek.

A Kereskedők Tanácsa rendkívül agilis módon akarja a nagy manifesztaőr előkészíteni, de erre csak akkor van mód, ha megfelelő támogatásban részesül a tagok és a Sfatulon kívül álló kereskedők részéről.

Negyedmillió ékszerlopás ügyében nyomoz a kolozsvári rendőrség

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bonyolult bűnügyben vezette be a nyomozást a kolozsvári rendőrség. Ma ugyanis értesítést kapott Brassóból, hogy Szöcs Irén szobalány negyedmillió lejes lopást követett el Szendrőy Lajos ploestii mérnöknel és Ploestiből Erdélybe szökött. Az átirat, amelyhez csatolva volt a tolvajno fényképe, azt is közli, hogy Szöcs Irén egy kazettát lopott el, melyben 125.250 lej értékű ékszer és ugyanannyi készpénz volt. A brassói rendőrség detektívjei azt az információt kapták, hogy Szöcs Irén állítólag Kolozsváron rejtőzködik.

Ezen az alapon mozgósították az egész bűnügyi kart. A detektívek végigkutatják mindazokat a kétes helyeket, ahol gyanus és megfigyelés alatt álló emberek megfordulnak. Az egyik éjszakai mulatóban végre ráakadtak egy nőre, aki feltűnően hasonlít a körözött tolvajnőre. Kiderült, hogy barátnője Szöcs Irénnek, aki szökése közben egy napig Kolozsváron is járt és elmondta neki, hogy miért kellett Ploestiből távoznia. Eszerint a lopást nem Szöcs Irén, hanem egyik barátnője követte el, aki ugyancsak Szendrőy mérnöknel szolgált. Ezt a nem tulságosan valószínű beállítását Szöcs Irén a következő fantasztikus mesével igyekezett igazolni:

— Több mint három évig voltam Szendrőyknél és sohasem volt ellenem kifogás. Nyitva hagytak előttem minden szekrényt és fiókot, sohasem tűnt el semmi. Ezért aztán nem emeltek kifogást az ellen sem, hogy egy géplakatos kezdett járni hozzám. Megesküdött, hogy feleségül fog venni, ha annyi pénze lesz már, hogy önállósíthatja magát. Az ő testvére volt a Julis, a másik barátnóm, aki aztán be is állott hozzánk szakácsnének. Azóta egymásután történtek apróbb-nagyobb lopások. A háziurék mindkettőnk faggatni kezdtek, mire Julis igyekezett ráterelni a gyanut, de tisztáztam magam. Hanem ezután én tartottam szemmel Julist és egyszer rajtakaptam, hogy a géplakattal fel akarta feszíteni a hálószoba ajtaját. Ott voltak Szendrőyné ékszerai és a pénze is. Nem akartam a fiut elárulni, inkább hallgattam.

— Május elsején elutaztam Bukarestbe, ahol két napig számítottam maradni, de mert utközben elvesztettem az erszényemet, haza kellett utaznom anélkül, hogy bevásároltam volna. Este volt és amikor benyitottam a cse-

lédszobába, olyan helyzetben találtam együtt Julist a lakattal, hogy mindjárt világos lett előttem: Julis nem testvére, hanem szeretője a fiúnak. Dühömben azonnal szólni akartam a mérnök urnak a multkori esetről, de Jóska utánam vetette magát és azt mondta, agyonver, ha nem fogom be a számat. S mindjárt el is kezdett ütni. De a gazember tudta, hogy megfizetek neki. Összekötözött és betömte a számat. Aztán a szeretőjével feltörte a hálószoba ajtaját és ellopta azt a kis páncélkazettát, melyben az ékszerék voltak és sok pénz is. Persze, másnap rájöttek a betörésre és amikor a rendőrbiztos kihallgatott minket, Julis és a gép-

A nemzeti párt továbbra is törvénytelennek deklarálja a parlamentet

Harmincmillió lej hitel a pénzügyminisztériumnak. A távozó miniszterek bucsuja

(Bukarest, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Délután félöt órakor nyitotta meg Orleanu elnök a kamara ülését. Az ülésen a miniszterelnökön kívül Duca, Bratianu Vintila, Marzescu, Saveanu, Anghelescu miniszterek jelentek meg. Az ülés megnyitása után a pénzügyminiszter reszortja részére harmincmillió lej rendkívüli hitel megszavazását kérte. Marzescu az igazságügyi reszort részére egymillió lej, Duca a külügyi reszort részére négy millió lej hitel megszavazását kéri.

Ezután Maniu a nemzeti párt nevében deklarációt olvas fel, amelyben a nemzeti párt törvénytelennek bélyegzi a parlamentet. A nemzeti párt deklarációja rámutat az ország szomorú gazdasági helyzetére, a gazdasági és ipari krízisre és a folyton fokozódó katasztrófális bankjegyhiányra. A deklaráció végén a nemzeti párt követeli a valódi parlamentáris rezsim bevezetését, hogy a törvényhozás háza az ország igazi közvéleményének legyen a tükré.

Szénínség — tultermelés mellett

A világ szénpiacának helyzete. A romániai széntermelés akadályai

(Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hiába segíti le a késő őszi napfény a sétalók felöltözését, hiába adják az élet szegényei a langyos időjárást: — a jelen elégedetlenségét is komorságba fullasztja a kérdés: lesz-e fűtőanyag egy-két hónap múlva, ha leesik a hó? Gyárak üzemének fentartása, munkások ezreinek kenyere függ a földalatti tárnák szénkincsének kiaknázási lehetőségeitől. Időszerű most, a tél beállta előtt egy pillantással átfogni a szénpiac változásainak egész Európára, de különösen Nagyrománia gazdasági életére gyakorolt hatásait.

Nincsen német szén

Németország tudvalevően elveszítette szénterületeinek nagyrészét. A megmaradt német szén kevés kalórikus értékű és a belső ipari szükséglet fedezésénél is alig jön számításba. A német ipar Angliából kénytelen szenet beszerezni, ami a valutáris viszonyok folytán óriási áldozatokkal jár. Ugyancsak rengeteg pénzt emésztett fel a Ruhrmenti aktív rezisztencia. Milliárdokba került a német államnak, hogy a vilápipar normális vérkeringéséhez annyira szükséges Ruhr-szén ne szolgálhassa a társadalom céljait.

Orosz széntermelés német tőkével

Az európai piacokról a francia és angol tulsúly elöl visszavonuló német nagytőke most Keleten keres megtehető elhelyezkedést. Az orosz kormány berlini gazdasági kiindeltsége mindent elkövet, hogy a nyugaton felszabaduló német tőkét Oroszországba csábítsa. A német tőkének nagy koncessziókat és garanciákat bocsát a szovjet rendelkezésére, amit a németek az orosz széntermelés befolyásolására használnak fel. Ebből azonban az Oroszországgal szomszédos államoknak semmi hasznuk nincs, mert az orosz szén egyelőre a belső fogyasztás szükségleteit sem elégíti ki.

Lengyel és cseh szénfőlesleg

Amióta 44 sziléziai szénbányát Lengyelországnak adtak át, Lengyelország belső szükségletét jóval meghaladó szénmennyiséget termel. Ugyancsak tultermelés van Csehszlovákia bányáiban is, amely Ausztriában is jó piacra talál. Magyarország megmaradt kevés bányáiban állami támogatással egyre intenzívebb munkát végeznek és a orosz valuta ellenére folytonosan újabb beruházásokat eszközölnek.

Szénfőlesleg mellett — orosz a szénellátás

Nagyrománia szénipara a vasuti hálózat megnekedése folytán fokozott igényekkel találta szem-

lakatos mindent rám kentek és azzal bizonyították a maguk igazát, hogy mi dolgom volt Bukarestben és miért jöttem haza olyan váratlanul. Amikor láttam, hogy mindenki elhiszi, amit ők mondtak, összezsomagoltam és ott-hagytam őket.

Körülbelül ezt a kiszínezett történetet adta elő Szöcs Irén, akiről a ploestii, brassói és kolozsvári rendőrség azonban más véleménynyel van. Újabb információk szerint Szöcs Irén most Szatmáron van s ezért a bűnügyi osztály táviratilag kérte az ottani rendőrséget, hogy a tolvajnot tartóztassa le és kísértesse Kolozsvárra.

Maniu deklarációjára a miniszterelnök válaszol, aki részletesen ismerteti a liberális párt tevékenységét és hangsúlyozta, hogy a mai időkben szükség van a liberális kormányra.

Az új minisztereket ma beiktatták hivatalukba. Mindenütt a távozó miniszterek bucsuztak előbb a tisztviselői kartól, majd bemutatatták utódjukat, akik számára ugyanazt a bizalmat kérték, amelyben nekik volt részük. Bratianu miniszterelnök tegnapi meglátogatta Florescu igazságügyi minisztert és átnyújtotta neki a király által adományozott román koronarend kitüntetését. Kérte egyúttal a volt igazságügyi minisztert, hogy támogassa továbbra is a kormányt.

Tancred Constantinescu ipar- és kereskedelemügyi miniszter ma kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy teljes egészében folytatni fogja a liberális párt gazdasági programját, szoros együttműködésben a pénzügyminisztériummal.

ben magát. Erdély szénterületei egész Nagyrománia vasuti, ipari és magán szükségletét el tudnák látni, ha a kormány racionális gazdasági intézkedésekkel segítségére sietne a széntermelésnek.

A bányák rakodón napról-napra gyűl a kitermelt szénmennyiség, de a vagonhiány miatt lehetetlen a közszükséglet céljaira átadni. Emellett a szén a sok tárolás folytán mindegyre veszít értékéből.

Nagy baj az is, hogy az állam nem fizet pontosan a részére szállított szénmennyiségért. Így a szénbányák fentartása és teljes üzemképességük kihasználása a mostani súlyos pénzügyi mellett alig leküzdhető nehézségekkel jár.

A kormánynak nagy figyelemmel kellene kezelnie a szénkérdést, mert Romániában, amelyet a természet pazar bőséggel látott el szénnel, bűn, ha a belföldi szükségletet a orosz ipari politika miatt csak behozattal lehetne kielégíteni.

A mai valutapiac

A tegnap esti csekély lejszilárdulás után ma reggel az értékek ellanyhulása következett be, amennyiben Párisban a lej 8:10-ről 8:25-re emelkedett. A mai napon a katolikus ünnepre való tekintettel gyöngye forgalom mellett ilyen áron forgalmazták a valutákat: osztrák korona 343—344, magyar korona 135—138, cseh korona 603—605, svájci frank 36:85—36:90, francia frank 12:18—12:25, dollár 207—207:5, font sterling 933—936, olasz lira 945—937, dinár 240—245.

November 1-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

- 8800—9000 külf. magyar koronát,
- 13500—13800 belf. magyar koronát,
- 0:10:09—0:10:14 font sterlinget,
- 7:50—7:60 francia frankot,
- 2:50—2:65 svájci frankot,
- 0:47:38—0:47:40 dollárt,
- 9:34—9:38 olasz lírát,
- 34300—34400 osztrák koronát,
- 16:10—16:14 cseh koronát,

Valutapiac november 1-én:

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 561¹/₄—561:50, London 2519—2519, Páris 33:25—33:25, Milano 2525—2526:5, Prága 1650—1645, Budapest 302:5—305, Belgrád 661:25—668:75, Bukarest 269—269, Varsó 3—3, Bécs 79:50—79:75 Berlin 3372—3372.

Péntek
Az Uj K
Felelős
Az Uj K
je
Elfizet
fé
Oronánia
R
hi
Egy
(Z
társától.
ság tört
község s
késével,
a nyaká
diáról re
K
még a
magyar
maguk
leségére
lyos gon
miatti ál
geit. A
lett, ma
egész so
már olya
ágyában
óta fekü
dulatlan.
Teg
legidőse
után néz
remült le
gésre let
szobába
édesanyj
metszőkés
vágásokat
még élt.
nyörgök,
asszony,
tettek és
ahol azon
tartozók
csudálatos
jöllehet,
átvászor
kellett fel
szekrény
A s
óriási rész
hogy a te
szokásos
orvosok r
el az öng
és a borz
— I
miniszter
volt vasut
harmadika
az alkalom
a CFR-től
ügyi mini
banketten
kéttagu k
delegációb
tésével rés
Marcus o
utazik nég
mozdonyra
távozók v
vezetők r
személyzet
másfőnöke
— E
Rigából jele
hogy Einste
várra érkezi
sok előtt a
— M
egylet. Két
zsido lányok
ismét aktív
Kohn Rózsit
alelnöknővé
érintkezésbe

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot I.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Egy sakter feleségének tragédiája

Öngyilkosság a metszőkésssel

(Zilah, november 1. Az Uj Kelet munkatársától.) A maga nemében páratlan öngyilkosság történt Krasznán, melynek áldozata a község sakterjének felesége, aki férjének metszőkésével, az ugynevezett haleffel keresztülvágta a nyakát és elvérzett. A megdöbbentő tragédiáról részletes tudósításunk a következők:

Kraszna község sakterét, Heilman Ignácot még a román hadsereg bevonulása idején a magyar csapatok — nem tudni mi okból — magukkal cipelték és internálták. A sakter felesége nemcsak a nagy család eltartásának súlyos gondja nehezedett, de az elhurcolt férje miatti állandó aggodalom teljesen felőrölte idegeit. A szerencsétlen asszony súlyos idegbeteg lett, majd elgyengült szervezetű a betegségek egész sora gyötörte meg. A legutóbbi időkben már olyan súlyos volt az állapota, hogy az ágyában meg se tudott mozdulni. Már hetek óta fekvő élet és halál között, teljesen mozdulatlan.

Tegnap, amikor a szerencsétlen asszony legidősebbik leánya az éj folyamán a beteg után nézett, az ágyat üresen találta. A megremült leány a szomszéd szobában gyanus hörgésre lett figyelmes és amikor a szomszédos szobába rohant, a földön vérbefagyva találta édesanyját. Az asszony mellett egy hatalmas metszőkés feküdt, amellyel a sakter a vágóhídi vágásokat végezte. A szerencsétlen asszony még élt.

Nem bírom tovább a szenvedést, könyörgök, hagyjatok meghalni!... mondotta az asszony, akinek a nyakára ideiglenes kötést tettek és beszállították a zilahi kórházba, ahol azonban még reggelre meghalt. A hozzátartozók előadása szerint a nagybeteg asszony csudálatos erőfeszítéssel felkelt az ágyából és jóllehet, már hónapok óta járnai sem tudott, átvándorolt a másik szobába, ahol egy székre kellett felállnia, hogy a halefet leemelhesse a szekrény tetejéről.

A szerencsétlen asszony temetése Zilahon óriási részvét mellett ment végbe. Érdekes, hogy a temetés nem az öngyilkosok számára szokásos formák között ment végbe, mert az orvosok megállapították, hogy ha nem követi el az öngyilkosságot, akkor is meghalt volna és a borzalmas tette csak siettetten halálát.

Diszvacsona az új kereskedelemügyi miniszter tiszteletére. Tancred Constantinescu volt vasuti vezérigazgató tiszteletére november harmadikán diszvacsona lesz Bukarestben abból az alkalomból, hogy Constantinescu megvált a CFR.-től és átveszi a kereskedelmi és iparügyi minisztérium vezetését. A szombati bucsubanketten minden kerületi igazgatóságtól tizenkéttagú küldöttség fog résztvenni. A kolozsvári delegációban Hosszu János üzletvezető vezetésével résztvesznek Dragos, Teodorescu és dr. Marcus osztályfőnökök, azonkívül Bukarestbe utazik négy mérnök, két államfőnök, egy mozdonyraktári főnök és egy pályafelügyelő. A távozó vezérigazgatót és új minisztert az üzletvezetők nevében Hosszu igazgató, a vasuti személyzet nevében pedig Biharpuspöki államfőnöke fogja üdvözölni.

Einstein Szentpéterváron előadást tart. Rigából jelentik: Az orosz lapok közlik a hírt, hogy Einstein professzor a napokban Szentpétervárra érkezik, ahol tudományosan képzett munkások előtt a relativitás elméletéről előadást tart.

Megint működik a nagybányai leányegylet. Két évi szünetelés után a nagybányai zsidó lányok jótékony és kulturális egyesülete ismét aktivitásba lépett. Az újjáalakuló gyűlés Kohn Rózsit elnöknővé, Marchbein Sárít pedig alelnöknővé választotta meg. Az egyesület újból érintkezésbe lépett a helyi csoporttal.

Bulgária bőséges cukortermése.

Szófiából jelentik: Az ezévi cukortermelés minden várakozáson felülnek mutatkozik, úgy mennyiségben, mint minőségben. Az öt legnagyobb bulgáriai cukorfinomító eddig átlag 14.000 tonna cukrot termelt évente, ezzel szemben az ezévi cukortermelés 40.000 tonnára tehető. Bulgária teljes belföldi szükséglete 30 ezer tonna, a fennmaradó 10 ezer tonna cukor az export rendelkezésére áll. A kitűnő termés az árakat egyelőre nem változtatta meg és az továbbra is a régi maradt: 30 léva kilogrammonként. A bolgár cukordrágaságát az a körülmény is befolyásolja, hogy a cukorgyárak kényszerülve vannak igen magas répaárakat fizetni, hogy a termelés rendszeresen működjék. A bolgár gyárak 800 levát fizetnek egy tonna cukor-répaért, holott a cseh gyárak ezzel szemben 100 K-át, azaz 350 levát fizetnek a répaért.

Militarizálják a lengyel vasutat. Varsóból jelentik: A lengyel vasutassztrájk letörése céljából a kormány a vasutak személyzetének azonnali militarizálását határozta el. A postások sztrájkja általánossá kezd válni.

Elsikkasztotta a bevásárlásra adott pénzt. Pop Simon, a Banca Generala kolozsvári pénztárnoka, akinek mérszárskéje van a Ferdinánd király-úton, feljelentést tett Vasile Iliés mérszáros ellen, akinek nyolcezer lejűt adott át bevásárlásra és aki a pénzt elsikkasztotta. A rendőrség bevezette a nyomozást, mely kiderítette, hogy Iliés jelenleg Bukarestben van alkalmazásban. A titrat ment a fővárosi rendőrségnek, szólítsa fel a vádlottat, hogy haladéktalanul jelentkezzen Kolozsváron.

Szűnőben a skarlátjárvány. Bukarestből jelentik: A főváros tisztí főorvosa közli, hogy a skarlátjárvány nem súlyos jellegű és csak kevés haláleset ordult elő. A kiütéscsúszról szóló hírek túlzottak. Mindössze két katona betegedett meg ebben a betegségben.

Romantikus leányszöktetés Jablonicán. Nisből jelentik: A Jablonica-tólyó környékén hosszú hajszá után eltojgák Popovics Mitar rablóvezért. Néhány hónapig a nisi fegyház lakója volt a bandita, ahonnan sikerült megszöknie. Pár héttel később azzal a hírrel lármázták fel a Moravac-közégsi csendőrséget, hogy Popovics Mitar, aki időközben új bandát szervezett, a faluban tartózkodik. A csendőrök azonnal a haramiavezér eltozására indultak, de az már messze járt a sötét szerb hegyek között, legujabb zsákmányával, egy Smiljana nevű leánnyal, aki ábrándos rajongással, önszántából osztotta meg a nép között legendás híru rablóvezérrel az erdők közötti bizonytalan sorsot. Ettől kezdve az oros fizikumú leány, fegyverrel a kezében, résztvevett a banda minden vállalkozásában. Egy napon a csendőrség megtudta, hogy a rablóamazon a talu szélén lakó ismerőseihez látogatott el. Körülfogták a házat és felszólították Smiljanát, hogy adja meg magát, amire a nő kézigránattal és puskatűzzel válaszolt. Hosszu közelharc után sikerült csak a rablónőt lefegyverezni és eltozni.

Fölugrott a gyorsvonatra a detektívek elől. Kassáról jelentik: A rendőrség detektívei tegnap a téhány állomáson előállították Refta Gyula 20 éves ungvári lakost, aki gyanus viselkedésével magára vonta a detektívek figyelmét. Igazoltatás közben egyszerre átrogott az állomáson az oderbergi gyorsvonat, mire a suhac kiszakította magát a detektívek gyűrűjéből és a vonat felé rohant, hogy fölgorjék az egyik kocsi. A detektíveknek sikerült őt elfogni és behozni a rendőrségre, ahol csavargás miatt megindították ellene az eljárást. Büntetésének kitöltése után visszatoloncolják Ungvárra illetőségi helyére.

Heti naptár

5684. Marchesvan 24. Szombat. (Ujholdki-hirdetés.)

Szombat beköszöntése: Temesváron 5 óra 20 perc, Kolozsváron 5 óra 10 perc, Brassóban 5 óra.

Szombat vége: Temesváron 6 óra 20 perc, Kolozsváron 6 óra 10 perc, Brassóban 6 óra.

Szidra: Chájje Szaráh. Ötvenkét évig vándorolt Szaráh Ábrahám oldalán az Igéret földjén. Mikor ötvenkét évi vándorlás után örökre megpihent, nem akarta Ábrahám elfogadni az idegenektől felajánlott sírhelyet, külön barlangot vásárolt a hozzátartozó birtokkal együtt és ott temette el halottját.

Háftára: Vhámelech Dávid. (Kir. I. 1.) Szól Dávid király öreg napjairól. Pénteken: Rós-chodes Kiszlev.

Milliókat sikkasztott egy díjnok. Budapestről jelentik: A Mosonyi-utcai toloncházban nagyarányú sikkasztás történt. Renna János rendőrségi díjnok, akit néhány hónappal ezelőtt helyezték át a főkapitányságról a toloncházba, a letétként kezelt idegen valutákból mintegy nyolcszázmillió korona értéket elsikkasztott. A bűncselekményt napokkal ezelőtt fedezte Nagy Károly főkapitányhelyettes, a toloncház vezetője egy rovincsolás alkalmával. Ekkor ugyanis kiderült, hogy több olyan akta hiányzik, amelyek nagymennyiségű külföldi valuták letétjéről szólnak. A vizsgálat folyamán megállapították, hogy a pénzt Renna János sikkasztotta el. Detektíveket küldtek a díjnok lakására, de már nem találták otthon. A sikkasztó díjnokot tegnap a hajnali órákban mégis sikerült a nyugati pályaudvaron elfogni. Megmotozása alkalmával nyolcszázmillió korona értékű dollárt, szokolt és svájci frankot találtak nála.

Meghalt egy száztizenhárom éves asszony. Lugosról jelentik: A lugosi szegényházban meghalt Cserny Mária száztizenhárom éves asszony. Az elhalt matróna, aki a krassószerényi Weidenthal községből való volt, száz esztendőskorában került a szegényházba. Összesen három férje volt, akiket mind túlélt. Halálát hat leánya, öt fia, tizenhat unokája és huszonegy dédunokája siratja.

Aki érvek helyett kalapáccsal győzi meg ellenfelét. Rimaszombatról jelentik: Czagány Lajos és Barta Károly rimaszombati költőgyártók már hosszabb idő óta állandó hadilábon éltek egymással. Az elmúlt hetivásáron az elárusító sátrak kedvezőbb elhelyezése érdekében a nyílt ellenségeskedést a legnagyobb vásári publikum jelenlétében szabályos harci játékkal fejezték be egyelőre néhány hónapra, míg a legyőzött ellenfél sebéiből kigyógyul. A sátrak felállítása miatt ugyanis a két haragos konkurens annyira összezördült, hogy Barta Károly érveinek fogytával egy merész kalapácsütéssel zárta be a kilátástalan szócását, bezuza Czagány Lajos koponyáját. A vérborította költőgyártót eszméletlenül vitték lakására s azóta is orvosi gyógykezelés alatt áll, mert a kalapáccsal érvelő Barta Károly hatalmas koponyatorést okozott ellenfelének.

Amikor a szép ember a csunya ember irásaival zélhámoskodik. Párisból írják: A rendőrség régóta nyomozott egy Jerome Cloarec nevű ifju után, aki több nőt károsított meg házassági ígéretekkel. Elcsalta tőlük hozományukat, azután megszökött. Néhány nappal ezelőtt kinyomozták a detektívek, hogy Jerome Cloarec egy kis hotelben lakik Párisban. Onnan azután a rendőrségre vitték. Maguk a detektívek is csodálkoztak rajta, hogyan tudott elcsábítani egy ilyen csunya, formátlan és rosszul öltözött ember annyi szép nőt. A letartóztatott csunya ember váltig erősítette, hogy tévedés történt, mert ő csak névrokona Cloarecnek. Nem hittek neki, szembesítették vele a megkárosított leányokat, akik kijelentették, hogy megszökött vőlegényük egy elegánsan öltözött és szép ifju volt. A letartóztatott Cloarecet sohasem látták életükben. A rendőrség tovább nyomozott s kiderítette, hogy a letartóztatott Cloarec tulajdonképpen Louis Cabard, aki a mult évben Versaillesban ellopta Jerome Cloarec irásait és azóta az ő nevében lakott kis szállodákban. Nem is sejtette, hogy Cloarecet körözik. Most már, ha nem is hozománycsalásért, de lopásért és hamis név használatáért mégis ott tartották a rendőrségen, a házasságzédelgőt azonban tovább keresik.

Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

Kétségbevonták a doktori diplomáját. Kinos botrány zajlott le ma délelőtt a kolozsvári CFR.-üzletvezetőség palotájában. Az incidens előzménye az volt, hogy Balogh Oszkár menetrendi rajzoló valahol kijelentette, kétségbevonja kollégájának, dr. Schwartz Sándor forgalmi tisztviselőnek a doktori oklevelét. Ez a nyilatkozat fülébe jutott dr. Schwartznak, aki két tanuval aláírt levélben felszólította Baloghot, magyarázza meg szavait. Ez azonban nem történt meg. A sértett fél ezért ma személyesen felkereste a rajzoló, aki azzal mentegetőzött, hogy a levelet nem kapta meg. De mert most sem akarta magát kimagyarázni, heves szóváltás támadt, melynek hevében dr. Schwartz boxerrel fejbévágta Baloghot, aki ezért feljelentést tett támadója ellen a rendőrségen.

Az Uj Kelet marosvásárhelyi megbízottja Schwartz Ernő ur, Leszámitolóbank, aki minden a lapot illető ügyben felvilágosítással szolgál.

KÖZGAZDASÁG

Csehországból szabad a vaskivitel. Prágából jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium hirdetése szerint október 28-tól kezdve vasárkat, rudvasat, vaslemezt, sodronyt, sineket és sinmegerősítő anyagokat kiviteli illeték nélkül, csupán egyszerű bejelentés mellett ki lehet vinni az országból.

Rendelet a vasúti fekbékekről. A bukaresti CFR-vezérigazgatóság hivatalos lapjának legutóbbi száma közli a 83130—23340. számú körrendeletet, melynek értelmében az olyan gabona-szállítványokért, melyek továbbítása a vasut hibájából késedelmet szenved, a feladónak nem kell fekbért fizetni. Az ilyen szállítványokat az állomás köteles haladéktalanul elindítani vagy speciális gabonszerelvényekkel, vagy külön kocsiiban, fuvarlevél nélkül nem lehet gabonát elhelyezni a vasúti raktárban. Ha valaki a továbbításra szánt szállítványt elviszi az állomás raktárából, köteles annyi fekbért fizetni, ahány napig a gabona a raktárban volt.

A bácskai gabona- és lisztárak. Belgrádból jelentik: A gabonapiac irányzata változatlan, a kereslet elég élénk. Kötések a következő áron történtek: buza bácskai állomáson 335 dinár, bányási ab Zenta, paritásos 330 dinár, ötengeri 245 dinár, prompt duplikátkasszával 225 dinár, új tengeri január—februári 205 dinár, március—áprilisi 225 dinár, félkasszával 242-50 dinár, január—februári 235 dinár, májusi duplikátkasszával 257-50 dinár. Árpa: 68—79 kilogramos 267-50 dinár. Zab: félkasszával 225 dinár, 30 százalékos kasszával 215 dinár. Préselt szalma ab Pétervárad franko 60 dinár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

O. M. Dés. Az eset feltűnően hasonlít a zsidó népmeséhez, amely szivbemarkoló szatirával illusztrálja a szegénység természetrajzát. Csikorgó decemberi napon — szól a mese — a szegényember telment a padlásra s a kémény mellett megpillantotta a didergő, meztelen Nyomort. Rászólt, mit keres ő szegényember házában, ahol napok óta nem fűtenek. Menjen a gazdagokhoz, ott nem kell fagyoskodnia. Mennék én — mondotta a Nyomor, — de ruha nélkül nem léphetek ki az utcára. A szegényember, hogy mielőbb szabaduljon kellemtelen vendégétől, utolsó párnáját is eladta s ruhát varratott a Nyomornak. A kész öltönnyel lelkenedve sietett fel a padlásra, de rémülten kellett tapasztalnia, hogy közben a dalszele nagyobb lett és a ruha már nem volt jó. És a Nyomor ott maradt a szegényember házában mai napig. Amíg azt a segélyakciót lefolytatják, a begyűlt összeg már nem lesz elegendő.

Szófér, Bánffyhyunad. Versét, mint láthatja, felhasználtuk.

H. G. Tasnád. A prágai román konzulátus címe: Legatiunea Regala a Romaniei din Praga, Sectia Consulara. Közelebbi cím nem szükséges.

Hakoah, Temesvár. Egészen biztos, hogy a párisi olimpiászra, mely 1924 júniusában lesz, úgy a CFR., mint a francia vasut ad majd kedvezményt, a konzulátus olcsóbb vizumot fog adni. Az ottani ellátás, ha nagyobb társaság fog utazni Párisba, valószínűleg szintén olcsóbb lesz. A kedvezményeket azonban még nem fixálták. Kísérje figyelemmel sportrovatunkat, melyben annakidején részletesen közölni fogjuk a kedvezményeket.

L. M. Beszterce. Az ügyel nem kívánunk foglalkozni, mert inkább hetilapba való.

G. F. Balázsfalva. Kérdésére nagyon nehéz válaszolnunk. Ehelyett idézzük dr. Bárány Norbertnek, a bécsi egyetem Nobel-díjnyertes professzorának és világhírű fülspecialistának a megállapítását, mely így hangzik: A skarlátból származott fülbaj gyógyíthatatlan, mert a betegség olyan elváltozásokat idéz elő a hallóidegekben és az egész fülszerkezetben, amiket az orvostudomány ma még nem képes megszüntetni. Ezek után nem valószínű, hogy

Berlinben pótolni tudnák a dobhártyát. De ettől eltekintve is alig tanácsolhatják, hogy Berlinbe utazzék, ahol napról-napra növekedik a nyomor és a betegek sem tudják már ellátni a borzasztó drágaság miatt. Az ilyen ut olyan sokba kerülne, hogy az ön által képzelt uton lehetetlenség előteremteni. De ha ragaszkodik hozzá, szívesen megteszünk minden tőlünk telhetőt.

SPORT

A vasárnapi csapatösszeállítások. Victoria: Molnár; Krieshoter, Dóczy; Palocsay, Leitner, Fazeakas; Mattauch, Istvánffy, Barabás, Szilágyi, Cipőigán. — KAC: Szatmári; Sólyom, Dr. Hirsch; Lederer, Marcinkievitz, Hajdu; Raduch, Schulz, Raki-tovszky, Barabás, Major. — Haggibbor: Rosenfeld; Lazarovits, Gombos; Jakobi, Braun, Virág; Fuchs, Farkas, Bornstein, Ankraut, Rosenberg. — KASE: Bacsoni; Mann, Málnássy; Schmiéd, Kereszturi, Krieshofer; Szász, Kaucsár, Kronstädter, Friedmann, Kiss.

Gerő vezeti a Victoria—KAC mérkőzést. Gerő Ferenc, mint már jeleztük, szerdán este Kolozsvárra érkezett. Miután Temesvár lemondása következtében csütörtökön nem volt mérkőzés, megkérték Gerőt, hogy maradjon itt vasárnapig és vezesse a Victoria—KAC mérkőzést. Gerő a kérésnek eleget tett és így a fontos mérkőzésnek ő lesz a bírója.

A vasárnap budapesti program: Vasárnap Budapesten a következő elsőosztályú mérkőzések lesznek: MTK—UTSE, KAC III. ker. TVE, Vasas—FTC, 33FC—BTC, UTE—Törekvés, VAC—Zugló.

A Ladányi-díj döntője. Az UTE csütörtökön játszotta le a TTC csapata ellen a Ladányi-díj döntő mérkőzését. Az UTE a következő felállításban állt ki: Varga, Markó, Fogel III, Schäffer, Baubach, Peics, Szemere, Kósa, Jesz-más, Csontos, Szidon. Mint látjuk, két játékos kivételével a Kolozsváron is járt játékosok szerepelnek.

Kisorsolták Budapesten az első „tavaszi“ fordulóját. Mint ismeretes, a jövő évi olimpiádra való tekintettel az MLS z intéző bizottsága úgy határozott, hogy a tavaszi forduló négy hetét közvetlenül az őszi szezon befejezése után — minden pihenő nélkül — tartoznak a csapatok lejátszani. A sorsolást már megejtették és mint érdekességet említjük meg, hogy a véletlen szeszélye folytán a legérdekesebb mérkőzések még az idén kerülnek eldöntésre. Így az MTK—FTC mérkőzés november 18-án, míg az MTK—UTE december 2-án lesz megtartva. Budapest sportkedvelő közönsége eszerint alaposan kiveheti részét az érdekesnél érdekesebb mérkőzések szemlélésében.

Róka, kelme, **Szörmefestés,**
vegytisztítás legszebb kivitelben
a
KRISTÁLY
nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Ha művészi kivittől
butort, zongorát
akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butorterméit
Asztalosok furnírszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Leszállított árak!
HARISNYA, KEZTYÚ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖNLEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSITTATNAK

BLATT

Leszállított árak!
KÖTÖTT-SZÓVOTT ARUHÁZA
CLUJ
KOLOZSVÁR
FÖTÉR 13. SZÁM ALATT

Allami tisztviselőknek külön engedmény!

Kalapcsomagoló Hútpackpapier

fehér és színes, Lepagenál Cluj. Kérjen ajánlatot

LIQUEURS
Bogszá

RÓTH cipész
CLUJ,
Str. St. O. Iosii
volt Szép-utca

Manometert, mindenféle mérőműszereket készit és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

Rothmann Márton szabókellékek és **Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz.** rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközöz

TUNGSRAM
A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

I. NACHT

SOCIETATE
IN NUME COLECTIV
CLUJ

Str. Memorandului 20.

★ Telefonok: ★ Iroda 653 ★ Raktár 654 ★

Vasuti anyagok

Vasak, fémek,
csavarok, oszárak
stb. stb.

Távirati cím: Metalnacht

Fénymásolópapír **LEPAGENÁL**
la pozitív, negatív
Kérjen árajánlatot! K o l o z s v á r

MEGÉRKEZTEK

Páris
Bécs
Berlin

legújabb divatu őszi és téli

női modellkabátjai és bundái

óriási választékban a

Diamanstein és Moskovits

női és férfi divatruházába

Cluj,

Calea Regele Ferdinand
25., a főpostával
szemben

Seal és biberette plüssbundák és szőr-
mezett kabátkülönlegességek legelőnyösebb
beszerzési forrása. Lloyd 1412

PÉNZT

takarít meg, ha

Bata cipőt visel,

mert legtartósabb és legolcsóbb

Női egész bagaria cipő	390-től
Női félcipő	340-től
Férfi egész cipő	540-től
Füncipő	240-től
Bársony kivágott cipők ára lei	310-től

Gyári lerakat: Cluj, Fötér 9.

Eredeti gyári árak!

PYROL

FÉMTISZTÍTÓSZER

Engros

Karlsbadi
porcellán
edények,
tábla-üveg.

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Endetall

Mindenféle
porok, ak,
demyonok,
palackok,

Benzinmotor 6-14 HP Precíziós esztergaped

és az
aradi „ASTRA” motorgyár
bármily gyártmánya állandóan
raktáron gyári áron

★
EMIL BLAGA, CLUJ

Crème D'argent

kipróbált ártalmatlan szer szepes,
májfolt, mindenemű bőrkiütés ellen.
Néhány napi használat után teljes
eredményt ér el.

1 nagy tégely ára 20 lei
Kapható kizárólag a

Fekete drogueriaában
Tg.-Mures-M.-vásárhely

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgönc: Juvare, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászati arany
és forrasztó " ★ Arany, ezüst és
platinabeváltás!

Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst
árgyakban nagy lerakat.

Gsak viszontelárusítóknak!

Angol dupla plüss-pläidek Lei 780.—

KALAP- KIRÁLY

áruházában P. Unirii 24. Pijama és himalája ka-
bátkülönlegességek. Erdély legdusabban felsze-
relt kalap- és uri divatkülönlegességek áruháza

IZRAEL & Co.

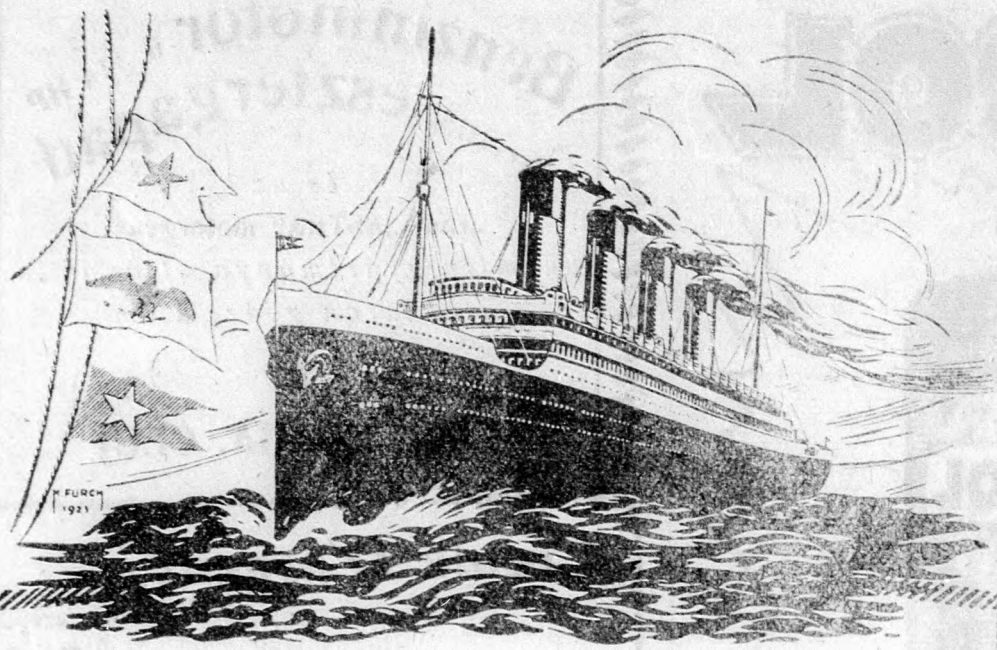
szőrmeáruházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák	16000
Sportkabátok	3000
Boák	475
Gyermekkabátok	800

leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeárakban!

KÖZVETLEN ÚTVONALAK
BUKAREST - TEMEVAR - NAGYVARAD ES HALMITOL.

**Hamburg-
 Brema-
 Antwerpen-
 Cherbourg**

KERESZTUL

A VILAG LEHIRESEBB GOZHAIJAIN

**ROTE
 STERN LINE**

BELGIAND
 LAPLAND
 GOTHLAND
 ZEELAND
 ST. PAUL

**AMERICAN LINE
 HAMBURG**

MINERAKA
 MANCHURIA
 MONGOLIA
 KROONLAND
 FINLAND

**WESSEL
 STERN LINE**

MAJESTIC
 OLYMPIC
 POMERIC
 PITTSBURG
 CANOPIC

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
 2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELMULHATATLAN.
 ELSŐRENDŰ NÉMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUS ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO.

BUKAREST * TIMISOARA - JUZEPIAD
 STRADA ZARINDAR 13/12 STR. CERNATANI, HERBENGA/11/15

ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓÜGYNÖKSÉGE
 DIJTALAN FELVILAGOSÍTÁS ÚTLEVEL-ÉS VIZUMÜGYEKBEN.
 LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Angol szövetek

nagy a legfinomabb minőségben, mint olcsóbb minőségekben, rendkívül
 leszállított áron

érkeztek Londonból

nagy mennyiségben az őszi és téli időnyre.

Govercoat, dublé, felöltő

és más különböző ruhaszövetek: fekete, kék és színes kivételben,
 a legfinomabb minőségben, új és a legmodernebb mintázással.

Különösen felhívjuk a figyelmet szövegeink szélébe varrott

"FINTEX"

védjegyre, mely garantálja a legfinomabb, legtartósabb és legelegánsabb
 minőséget, melynek ezidőig cégünk az egyedüli készítője.

Pendle & Rivett

Ltd. London

Fiókok: Páris, Milánó, Madrid, Kairó, Marokkó, Capetown,
 Melburne, Peking, Rio de Janeiro.

Kizárólagos képviselő Románia részére:

HENRY ROBERT KENT

nagy angliai lerakata

Központ: Bucuresti, Strada Academiei 45.
 Fiók: Galați, Strada Domneasca 13.

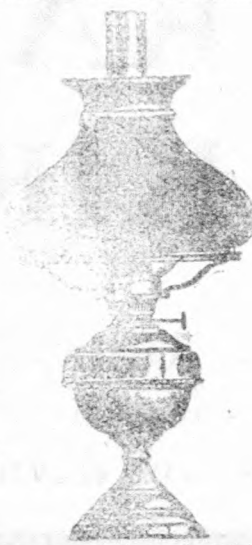
Raglánok,

öltönyök, gyermekruhák
 megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
 Piața Unirei 14.

Telefon 431.

Épületüvegezés, képkerekezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási
 cikkek, demionok, táblatüveg,
 lámpaárúk és porcellánedények
 ből legelőssbb beszerzési torrár

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand
 (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
 alatt, az Uránia palota mellett

Engros! Endetail!

Mégis csak legjobb
 a késnélküli borotváló
 por, amely az ország
 legrégebb
 gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a
 legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban,
 5 kg. vétel franco-franco lei 130—, kisebb men-
 nyiségben lei 30— kgkint. Óvakodjunk az ártal-
 mas utánzatoktól. Csak az „ideal“ felirású valódi

Reszling József Iodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett)

Minőségben
 kiváló és
 utólérhetetlen!

ECLAIR
 a vezető márka

Aki kvalitást
 akar megismerni,
 csakis

„Eclair“-t

vásároljon!

A legkedvesebb meglepetés!

Mindenütt kapható!

A leghelyesebb ajándék!

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Péntek: Madame Butterfly, Aca de Barbu felléptével.
Vasárnap: Aida.
Hétfő: Parasztbecsület és Bajazzók.
Szerda: Tannhäuser.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Péntek: Diadalmas asszony. Bérletszűnet. Rendes hely-
árral.
Szombat délután: Levendula. Ifjúsági előadás.
Szombat este: A trónörökös. Ujdonság először. Premier-
helyárral. Premierbérlet.
Vasárnap délután 3 órakor: Pillangó kisasszony. Opera-
előadás mérsékelt helyárral.
Vasárnap este 8 órakor: A trónörökös. Premierhely-
árral. Bérletszűnetben.
Hétfő: A trónörökös. Rendes helyárral. C bérlet.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Péntek,
november 2-án: *Az erdei ház.* Romantikus dráma
hat felvonásban. Henry Wood kitűnő alkotása.
Főszerepben Jean Angello. Családi titok és elő-
ítélet, mely boldogságot rombol. A dráma mese-
szövege páratlanul érdekes.

Uránia-mozgó: Péntek, november 2-án:
Orvosi hét! *Nyitott szemmel.* Dr. Finger egye-
temi orvostanár megváltó filmje. Csak felnőttek-
nek. Nők 18, férfiak 16 évtől felfelé. Csak az
erős idegzetűek nézzék meg ezt a filmet! Mentsük
meg az emheriség eddig még meg nem fertőzött
harminc százalékát! Le a prűdériával, le az ostoba
jtkolódzással!

Apolló-mozgó: Péntek, november 2-án:
Tarzan bosszúja. Megrendítő apacsdráma hét fel-
vonásban. Páris külvárosainak félelmetes vérkerin-
gése. Élvezetes tengeri kalandokban bővelkedő film.
Előadások kezdete délután 3 órától.

A mozgószínházak hírei: Csak nők részére!
Nyitott szemmel. Két délutáni előadás!
Ma pénteken, november 2-án, délután 3-5-ig és
5-7-ig. Lányok csak 18 évtől felfelé. *Férfiak
erre az előadásra nem mehetnek be! Minden nő-
nek látnia kell ezt a filmet, mely óriási érdeklődés
mellett megy az Uránia-mozgóban.*

A Select-mozgóban: *Az erdei ház* pompás,
romantikus dráma. Elsőrangú filmszláger!

Előkészületen: *Paganini* (Select-mozgó) és
A montekarlói kalandornő (Uránia-mozgó), kolosz-
szábis filmremekművek!

„Barzel“ Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

G. YAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Mapkovits F. ékszerész!
Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak
választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat,
ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszék.

„LEBEDA“

Első romániai ágynemű-, toll-, gyapju- és gyapot-
stb. feldolgozóvállalat rt.

Gyártunk:

paplant,
matracot,
párnát és
mindennemű
ágyneműt.

★
Telefon 596
★

Veszünk és eladunk:

lőszört,
disznószört,
kecskeszört,
gyapjut,
tollat,
africés
Seegrast.

Villamos tollfosztógépünkön
tollfosztást, mosást, porzást és
tisztítást vállalunk.

Vállalunk:

kórházi,
közintézeti,
szállodai
felszerelések
szállítását.

★
Telefon 515
★

Gyár: Strada Jaşilor (volt Nagyszamos-utca) 14.
Városi detailüzlet: Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 10.

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a
Kereskedelmi Hitelintézet
Kolozsvár, Főtér 20. Telefon 40 és 229

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET

Lloyd 1479

Barok, csillag és virágcsiszolással,
valamint adott rajzok után

művészi kivitelben készít
HUNWALD, üvegcsiszoló és tükörgyára
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (volt Bolyai-utca) No. 3.
Hibás tükröket újra fonsoroz

Vajpergament, zsirpapir

Lepagenál Cluj

Kérjen mintás ajánlatot

Feketeerdői üveg és mindennemű

porcellánárut
legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4.
Engross! Endetail!

1484

!!!

FIGYELEM!

Benne vagyunk az

ingyen napban!
**Próbálja meg
szerencsését!**

Mindenki, aki november 30-ig tartó
nagy alkalmi vásárunkon részt vesz,

**Egy napig
ingyen vásárol,**

ha szükségletét a kisorsolt

ingyen napon

szerezte be. A vásár tart

November 30-ig.

Eladásra kerülnek:

Kartonok, delinek	25.50
Batistok	25.50
Flanelek	32.50
I. rendű kelengyevásznak	38.50
Gyapju szövetek (140) ..	110.—
Férfi harisnyák	13.50
Női téli harisnyák	15.50
Tricot ingek	79.—
Női ingek	89.—
stb. stb.	

Női és férfi szövetek, kötött gyermek
és női garnitúrák, valamint az összes
itt fel nem sorolható cikkek jóval a
mai vételáron alul árusítatnak.

Dick Jakob és Fia

nagyáruházában Cluj, Str.
Regina Maria (Deák F.-u.) 5

Grünwald üvegcsiszoló Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék. **Oradea-Mare**
és tükörgyár Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök Strada Garloxy 18. szám

APRÓHIRDETÉSEK

Cipészület teljes be-
rendezéssel, valamint egy-
szobás-konyhas lakás vi-
déken sürgős elutazás mi-
att eladó. — Bővebbet
Brassai-u. 27. Babosnál.

Lehetőleg idősebb, né-
metajku képzett izr. neve-
lőnőt keresek 3 gyerme-
kem részére. Fizetési igé-
nyek megjelölésével aján-
latot kérek az Uj Kelet
kiadóhivatalába „Nevelő-
nő” jellegre. 6445

Román, német, magyar
nyelvet bíró kisasszony,
ki 3 és 5 éves kislányok
mellé alkalmazást nyerhet,
küldje be ajánlatát mi-
előbb. — Fischer Manoné
Turda. 6462

**Prima
bácskai
kender**

Kapható:
HAVAS DEZSÓ
Timișoara

**Megvételre
keresek 20—25
darab ecetképző
kádát,**

teljesen új vagy jó ál-
latban levő használ-
tat. Ajánlatokat Hollós
ecetgyár Deva (județul
Hunedoara) kérek.

A LEPAGE

Ügyvédi Határidőnapló 1924

szerk. dr. Szeghő Imre ügyvéd, novemberben jelenik
meg, az új ügyvédi törvény teljes szövegével, Nagy-
románia teljes ügyvédi névjegyzékével, a közjegyzők
névsorával stb. 20/25 cm. nagyságban, félévesköz-
tésben, fehér papíron, az előfizetők számára mér-
ten korlátolt példányszámban. A napló, továbbá
a jegyzékben való pontos felvétel biztosítására
szíveskedjék postafordultával megrendelni.

Azonnali előfizetés esetén portóval együtt 220.—
Lejért szállítjuk. Későbbi megrendelések csakis
magasabb utánnyomási áron teljesíthetők. Korábbi
előfizetők a naplót a circ. I. és III. szerint megkapják.

Lepage könyvkereskedés Cluj-Kolozsvár

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet:
Egerek
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb nappi áron 1381
Sajovics és Lebovits fakereskedés
és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

Előírások

hitelesített ürmértékeket gyárt

GRÜNWARD JAKAB
bádogáruüzeme, Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

**KÖTÖTT ÁRUK
LEGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA**

HELIOS

Főtér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, haris-
nyák és keztyűk. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

Scherer Károly és Fiai utóda

Gromen és Herbert

posztógyári lerakat

13 *uj helyiségei* **13**
Cal. Regele Ferdinand (Wesselényi-u.)

Sötétszürke tiszta gyapju télikabát velour Lei 590.—

Amig a készlet tart. 140 cm. széles tiszta gyapjuszövet divatszineken Lei 390—460.—

Női kabátvelour minden színben Lei 490.—

Allandó nagy választék férfi doublé télikabátszövetekben, szőnyegek, takarók és pokrócokban.

Gyári lerakat!

Lloyd 1219

Gyári árak!

Temesi Agrár Takarékpénztár RT.

KÖZPONT TEMESVÁR ★ FÍÓK ARAD ★ SÜRGÖNYCIM AGRÁR

Temesvári telefon: 6, 14—66, 16—74, 16—75

Aradi telefon: 800, 801, 803

Alapított 1869-ben

A Banca Comerciala Italiana și Română București, szövetséges intézete

A Banca Comerciala Italiana Milanó, képvisellete

Valuták és devizák vételére, eladására autorizálva. Kiállít és azonnal kiszolgáltat vámcsékket

FZEKESZT
HIVATAL
Cluj-Kolozs
L. Pop (Bra
Telefon: Sz
és kiadóhiv
Zs. N. Sz.

A kéziratok
szerkesztőse
zendők. Kéz
adunk

Cluj-Koloz

A tu
lag éveken
adott viszo
tika helyese
Annyi bizo
nélküli be
produktum,
sége velej
bankjegysz
rajának tö
a legjobb v
politika ki
volt, amely
legrövidebb
idején ugy
tervszerűen
dittálása so
Ma azonban
a legjobban
szerűség, ha
háztartás, a
csökken bev
rendszerbe
fenyegető
állam valuta
dási process
most persze
ország, azon
valutát veze
és biztos érf

Amilye
kapkodó bar
a merev de
élet fejlődés
szükségeit
hogy a piac
pénz cirkulá
mint amen
keringés me
krízis. A m
nek szükség
vannapról
térben áll e
deflációs po
Nem arról v
és fedezet n
a pénz leror
arról, hogy
okos rendsz
tudjon terem
sához. Hogy
fedezetet, ez
szabják meg
fokozása, a
földi hitel.

A Brat
a következet
zel igyekezet
ségét fentart
de csak nagy
morzsolódott
zásnak volt
ságban tartot
dasága felöl.
kezményei vo
gazdasági éle
egyres termele
műket a m
mert az üze
gendő hitel n
nagy pénztele
vevőképes. N
mészetes vele
járata és bek
szituáció, hog
külföldi tözs
tott, a belföl
négy söt öt s
csönök után.
csak a legross